

Péntek Borbála

Dublini jegyzetek, családi háttérrel

2005-ben hosszabb időt töltöttem Dublinban, az első munkahellyel próbálkozva, az angol nyelvvél ismerkedve, Kabdebó Tamás és családja vendenceként. Az alábbi írások apró élménybeszámolók.

Időjárás

– Írországban egy nap alatt lejátszódhat mind a négy évszak. – mondta Isti, vendéglátóm akkor 13 éves fia. Hittem is, nem is. Annyi bizonyos volt, hogy az ég felettünk állandóan fókabőr szürke volt és naponta legalább háromszor esett az eső. Felfigyeltem a szomszédban lakók teregetési technikájára: nem úgy volt, mint itthon, hogy a csapadék első jelére már szaladnak és szedik be a cuccokat. De nem ám! Ők egyszerűen addig vártak, míg akadt egy-két száraz, szeles óra, amikor megszáradtak a ruhák és csak akkor szedik be őket. Néha napokig lógott a teregetőn ugyanaz a garnitúra.

Az eső is különböző formákban csapódik le az ír lankákra: van, hogy a szél irányában szinte teljesen horizontálisan esik, egyenesen az ember fülkagylójába. Vagy féldecis cseppekben ömlik megállás nélkül és patakká változtatja a Temple Bar macskaköves utcáit. Vagy csak szitál egész nap. Hidegen, élesen, kegyetlenül.

Aztán megtörtént a váratlan is, ami bármilyen időjóst zavarba hozna. A Grafton Street-en, Dublin főutcáján sétálgattam ráérősen egy áprilisi délelőtt. Tehát papírforma szerint tavasz volt. Eleredt az eső, de ez ugyebár nem volt szokatlan. Az már annál inkább furcsának tűnt, hogy mire a lemezbolthoz értem, a felhők eltűntek és a helyébe ragyogó, meleg napsütés érkezett. Az emberek levették a kabátjukat, feltették a napszemüveget és élvezték a váratlan áldást. Nem tettem meg azonban húsz lépést Molly Maloon szobráig, az ég máris beborult és szabályos, szép pelyhekben hullani kezdett a hó. A Starbucks kávézóhoz érve újra kisütött a nap, de akkorra már a vérnyomásom koffeint követelt. Beültem hát és az üvegfalon keresztül kábultan figyeltem ezt az időjárás paradoxont, ami még vagy fél órán át ugyanígy váltakozott. Azt hiszem, ekkor kezdtem kapizsgálni, miért is lehet az, hogy az ír a legpiásabb nemzetség... (Természetesen a saját büszke bevallásuk szerint.)

Megjegyzés: a sok esőtől zöldell olyan smaragdosan a fű, amit az ír marhák legelnek, így bizonyítottan az „Irish steak” a legfinomabb a világon. És meglepő módon a pálmafák is bírják ezt a klímát. Tamás háza előtt is állt egy a kocsibeaállón. Imádtam azt a pálmát. Egyszerűen nem hittem el, hogy itt megél.

Horgászat

Tamás nagy horgász. Gyerekkorától hódol ennek a szenvedélynek. A világ számos pontján élt és halászott kalandos élete során. Megbeszéltük hát egyik alkalommal, hogy másnap felkerekedünk a tengerpartra és belógatjuk a zsinórt. Tamás megkért, hogy, mivel úgyis mentem be a városba (családi házuk Newcastle-ban volt, Dublintól húsz kilométerre), vásároljak neki csalit a horgászboltban, ami egy meglehetősen központi helyen található, a Temple Bar, a buli negyed mellett. Leírta egy papírra angolul ezt a szót: Rugworms. Akkor még nem sejtettem, hogy ez a szó még napokig fog kísértetni és örökké a szótáramba vésődik.

Egész napos álláskeresés után, kifelve, kikenve, hosszú vörös körmökkel besétáltam hát hazafelé a horgászboltba és a foghíjas eladó orra alá dugtam a papírt. Ő manga figurákat megszegyenítően tágra

nyílt szemekkel nézett rám és mondott valamit, amit nem értem, így hát csak mutogattam a papírra és kitartóan ismételttem: rugworms. (Ami szabad fordításban annyit jelent, szőnyegféreg.)

Végül hátrament a raktárba és visszatért három kis dobozzal. Mindháromban hemzsegték a százlábú gusztustalan rokonára emlékeztető, undorító férgek. Egymás hegyén-hátán nyüzsögtek, hosszú csápjaikkal birizgálták egymást és kapargatták a doboz falát. Az eladó mindkét fogas mosolyát rám villantva, szinte kihívóan kérdezte, hogy melyiket szeretném. Találomra ráböktem az egyik dobozra és magamban imádkoztam, hogy a doboz még áttekeri tíz réteg fóliával, majd egy páncélozott széfbe helyezi, de persze nem ez történt, csupán csak visszapattintotta tetejét. A 68-as buszon végig hallottam a hátborzongató kaparászt és az egymáson csusszanás titokzatos zörejét. Alig vártam, hogy hazaérjek. Otthon aztán kiderült, hogy jól választottam. (Úgy tűnik, a férgekhez kitűnően értek.) A csali tehát beszerezve, másnap indultunk.

Reggel, mikor kinéztem az ablakon, láttam, hogy az időjárás még a szokásosnál is szörnyűbb: nem csak a heves eső, de viharos szél is dühöngött. Arra gondoltam, ez a kirándulás így biztosan dugába dől. Akkor még nem tudtam, hogy Tamás rettenthetetlen.

Átjött értem a megbeszélt időben és szörnyülködve nézett rám:

Ez az összes ruhád? Így nem jöhetsz horgászni! Mindjárt keresek neked valami meleget a sajátomból.

Valóban igaza volt, hiszen az anorák és a hegymászó felszerelés nem fért be a poggyászomba a rúzs és a színes kis toppok mellé... (Első külföldi út, nagyon fiatal lány!) Több réteggel később úgy néztem ki, mint egy dzsungelharcos szumó birkózó szakfanderben. De nem fáztam, ez való igaz.

A tengerpart, Blackrock bő háromnegyed óra volt autóval. Mire odaértünk, az eső egy kicsit alábbhagyott, de a szél ugyanúgy tombolt. Arra számítottam, hogy teljesen kihalt lesz a part, de jó páran sétálgattak, főleg kutyások és a legnagyobb döbbenetemre egy idősebb úr még úszott is egyet a jéghideg vízben.

Tamás a magas sziklákön egy viszonylag szélárnyékos zugban talált megfelelő helyet, hogy horgot vessen. Felfűzött pár kövér férget és vártuk a kapást. Dermedten figyeltem a háborgó tengert, a tarajos hullámokat, míg váratlanul valaki szembe nem nézett velem. Egy gombszemű, pöttyös fejű foka volt. Végül csak egyetlen árva kis rákot fogtunk, amit Tamás megfőzött levesnek.

Gasztronómia

Annak, aki huzamosabb ideig él külföldön, sok dolog hiányozhat. A szülei például, a kedvenc könyvei, helyei vagy a barátai. Úgy gondolom, a honvág első jele, ha egyre gyakrabban hallucinálsz az ismerőseidet az utcán. Akiknek láttán a szíved megdobb és integetsz, akikről aztán kiderül, hogy vadidegenek, te pedig olyan kiábrándultságot érzel, mintha megszakadna benned valami. Persze ott az internet, hogy tartsd a kapcsolatot, ha belejössz a nyelvbe, izgalommal olvashatsz a pletykalapokat és szótárazhatsz. Az egyetlen, amit nem tudsz pótolni semmi mással, az a kaja.

Senki nem értékeli a fodros kocka metéltet addig, amíg nem készített spagettiből krumplis tésztát. Háromszor kell lecsót főzni kaliforniai paprikából, mire rájössz, hogy azért keserű, mert a zöldet nem szabad beletenni. Hogy májat vehess, messzi-messzi bevásárlóközpontba kell utaznod, a pirospaprika igazi kincs a spanyolok chorizoja pedig nem szalámi. A magam részéről állandóan éhes voltam a hazai ízekre, akkor kezdtem el magam is főzni.

Mindez talán karácsonykor volt a legrosszabb, amikor a fele királyságomat és az összes barna mártásos pulykát odaadtam volna egy jó töltött káposztáért. Tamás és a felesége, Anna olyan kedvesek voltak, hogy meghívtak, töltsen Anna családjánál a karácsonyt. Náluk három generáció élt együtt: a két szülő, Anna nővére és férje, valamint az ő két fiuk. Nem lehetek elég hálás a vendégszeretetükért és a kedvességükért.

Még ajándékot is kaptam, amire nem is számítottam és a nagyi a kísérőkártyára azt írta: az írországi nagymamától. Néztünk családi videót a papa kilencvenedik (!) születésnap bulijáról, aki saját bevallása szerint azért olyan fitt, mert minden nap fürdik a tengerben. (Aha!!) Minden mesés volt, csak hát a vacsora...

Persze itt is volt pulyka. Az volt a harmadik vagy negyedik nap, hogy csak pulykát ettem, hiszen az étteremben, ahol dolgoztam, szintén ez volt a karácsonyi menü. Volt egy csomó bébi is: bébi répa, bébi kukorica, bébi borsó és minden, ami létezik miniben. Miután belakmároztunk, mindenki sóvárogva a desszetről kezdett beszélni és emlegettek valakiket, Bent és Jerry-t. Az agyam széleseben pörgött, vajon kinek a nevére emlékszem rosszul a családból, vagy várunk még valami rokont talán? Végül nem bírtam tovább és megkérdeztem:

De hát kik ők? Ki Ben és Jerry?

Nagy nevetés támadt és kivettek a mélyhűtőből három adag fagyit, amit a Ben and Jerry's cég gyárt és ez a márkanév. Na, bumm, gondoltam, fagyi karácsonykor. Ezek aztán tényleg furák. De az első kanál után mindent megértettem. A Cheesecake Brownie, menyeeien könnyű, tejszínes csoda, omlós csoki darabkákkal. A Cherry Garcia savanykás, igazi meggydarabokkal és pillecukorral, mintha friss gyümölcsből készült volna tegnap. A Chocolate Peppermint Crunch után pedig úgy éreztem, hogy soha többé nem akarok fogat mosni.

Induláskor megköszöntem mindent és azt is, hogy összehoztak Bennel és Jerryvel, az új legjobb barátimmal.

Néhány szó a fiatalokról

Egészen sajátos kultúrája van a bevándorlók (így neveztük magunkat) táborának egy külföldi, befogadó országban. Mivel mindannyian a glóbusz különböző pontjáról jöttünk, ugyanolyan szinten beszéltünk angolul és ugyanannyira (semennyire) értettük az ír akcentust, hamar kapcsolatot tudtunk teremteni. A legtöbben egyetemisták voltunk, akik halasztottak. (A spanyol állam ösztöndíjat fizet azoknak, akik egy évre angol nyelvterületre mennek élni, hogy megtanulják a nyelvet...) A nyelviskolában, ahová Tamás tanácsára iratkoztam be, megismerkedtem Paoloval, a spanyol fiúval. Ő egy olyan házban lakott, ahol csak korunkbeli, húsz egynéhány éves fiatalok laktak a világ minden tájáról: finn, lengyel, ausztrál, francia, olasz, luxemburgi, svéd és még ki tudja? Kétszintes családi ház volt, felül a lányok, alul a fiúk, középen nagy nappali, óriási tévé, konyha. Nagyon sokat lógtam náluk a Pigmalyonban, így hívták a házat. A hűtőn flörtszótár volt, mindenki rávéste a saját nyelvén a legjobb felszedő dumákat. Óriási buli volt Halloween-kor, olyan elképesztően profi maskarákkal, hogy az Operett Színház sírva könyörögne a receptért. Akkor kezdtem el igazán komolyan foglalkozni a nyelvtanulással, mert nem bírtam elviselni, hogy nem tudom magam olyan választékosan kifejezni, mint szeretném.

A két legjobb barátom a munkatársam volt az étteremben: Sandra, a spanyol újságíró és Luca, az olasz mini amorózó. Mindig így jártunk hárman és, mivel én voltam a legfiatalabb, nagyon vigyáztak rám minden buliban. Mert buliból nem volt hiány.

Azt tudni kell, hogy Írországból elég szigorúak a kocsmatörvények. Huszonegy év alatt senki nem léphet be a klubba és nem fogyaszthat alkoholt. Ittas vendéget nem enged be a kétajtós szekrény biztonsági őr, és ha nem viselkedsz kulturáltan, azonnal kidobnak a helyről. Van még egy szabály, ami még ennél is súlyosabb: minden éjjel, pontban kettőkor kigyúlnak a fények, elhallgat a zene és vége a bálnak, bármekkora legyen is a hangulat.

Emiatt aztán Dublinban egy egészen kiépített házibuli hálózat működött. Ebben főleg a spanyolok jeleskedtek és szinte minden napra akadt valami. Így jutottam el, Sandrának hála, egy úgynevezett „pusztító

partyra”, ami annyit tesz, hogy a házat lebontották másnap és mindent szabad volt: festettünk a falakra, ott szívtuk a cigiket, ahol akartuk, vittünk pár csempét haza emlékébe. De ne úgy képzeljétek el, mint itthon egy sima házibuli lappal, itt kérem mindkét emeleten más DJ volt profi szettel és választható, hogy nyugis zenére akarsz relaxálni vagy kemény rock-ra táncolni.

Aztán ott volt még a Mezz, egy underground pub a Temple Bar-ban, ahol minden szerdán fellépett egy reggae banda, apukám korabeli bácsikkal, de úgy dalolták a Bob Marley számokat, hogy belefacsarodott a szívünk. És elmentünk minden szerdán táncolni a barátainkkal és olyan volt, mintha tartoztunk volna valahova. Egymáshoz leginkább.

Az ember nem is gondol arra, milyen erős kötelékek ezek, egészen addig, míg valaki haza nem megy. Mert bizony előbb utóbb mindenki visszament és folytatta az addigi életét és megpróbált felnőni, több-kevesebb sikerrel. A mi kis triónk felbomlása Szent Patrik nap után nem sokkal, Sandra távozásával kezdődött, ami persze egyben búcsú házibuli is volt. Mindenki sírt, nagyon sokat ittunk, és fogadkoztunk, hogy persze, tartani fogjuk a kapcsolatot. Sandra lakásához kulcsom volt, hogy bármikor bent aludhassak a városban, és tőle tanultam az egyik kedvenc receptemet, a pasta el pestót. Ami egyébként annyiból áll, hogy megfőzöd a téstát és ráöntöd a pesto szószot. Meg kell említenem, hogy Sandra inkább volt partimacska, mint konyhatündér, de nagyon büszke volt eme ételkölteményre, amikor egyszer meghívott bennünket vacsorázni.

Maradtunk hát Lucával ketten, de az már nem volt igazi. Nem sokra rá aztán engem is kirúgtak az étteremből és a vakáció is lejárt, így szétszéledt a csapatunk.

Nemrég azonban, egy- két éve, hála a facebook-nak, újra egymásra találtunk és sokszor beszélgettünk hármasban a régi szép időkről, amikor (nagyon) fiatalok voltunk és szabadok, amikor nem érdekelt a holnap és óriási erőt adott az, hogy boldogultunk egy idegen országban.

Sport élmények

Tamás és családja nagyon szeretnek sportolni. A kisleányával együtt elmentünk például golfozni, (ami a látszat ellenére nem egy könnyű sport) természetesen kikaptam. Voltunk még pool-t játszani is, ami a biliárdhoz hasonló, csak itt egy meghatározott sorrendben kell lelőni a golyókat. Persze ez a meccs is az én vereségemmel zárult.

Az én kedvenc sport történetem (már ha ezt nevezhetjük így) mégis a rugby-hez kapcsolódik. Úgy kezdődött, hogy egyik nap elfelejtettek nekem szólni az étteremben, hogy másnap csak később nyitunk. Persze akkor egyszer odaértem időben, de nem volt ott senki, az ajtó zárva, most mit tegyek? Nem volt nagyon rossz idő, persze ez esőt leszámítva, elmentem hát a közeli parkba és felültem a könyvemmel az egyik kis zenepavilon szélére olvasni. Egyszerre csak arra lettem figyelmes, hogy zöld-fehér mezbe öltözött, kigyúrt fiúk kezdenek labdázni alig pár méterre tőlem. Mivel fogalmam sem volt, kik azok és milyen játékot játszanak, hát olvastam tovább. Eltelt tíz perc és fotósok, valamint sikító rajongók lepték el a parkot. Kiderült, hogy az ír nemzeti rögbi válogatott tartott nyilvános edzést, hogy népszerűsítsék a csapatot. Másnap az összes újság címlapján erről cikkeztek, és az egyik képen felfedeztem magam, ahogy a háttérben rezignáltan olvasok, feltett lábakkal.

Utóirat

Sok minden kimaradt ebből az írományból. Mint például az, amikor életemben először szolgáltam fel, tálcával a kezemben és egy hupplis szőnyeggel borított lépcsőn kellett felvinnem húsz ír kristály poharat az emeletre, miután a főnököm megemlítette, ha egy is eltörik ezekből a poharakból, az egy heti fizetésembe kerül. Soha nem felejttem el a remegő kezemet és a kristály csilingelését.

Vagy azt a napot, amikor az észak írek eljöttek Dublinba, és szétdúlták a várost. Legálisan. Hogy levezethessék a feszültséget. Nem felejttem a tüzeket, a betört kirakatokat és a félelmet hazafelé menet. Azt sem felejttem, hogy ott laktam, amikor meghalt a nagynéném és Jen és Les, a legjobb szívű lelkész pár vigasztalgatott.

A karácsony utáni óriási leárazások, a Szent Patrik nap, amikor bezöldül a város (sőt még a sör is), az utcán talált 40 euró, a kedvenc törzsvendégem, aki egy az egyben úgy nézett ki, mint Kabos László. Hogy mennyit kerestük Tamás szemüvegét együtt, mert folyton máshová rakta le, vagy azt a bensőséges beszélgetést, feleségével, a hegedűművész Annával, a koncert után a kocsiban. Vagy mikor egyszer kizártam magam és Istivel majdnem be kellett törnünk az ajtót. Aztán ott van még a lett pasim, aki kis tökfeknek szólított, meg a másik, az ír üzletember, aki minden nap bejött és olyan jóképű volt, hogy soha nem mertem hozzá szólani és az új zélandi, akivel együtt laktam, és ő legendákat mesélt a népéről. Felejthetetlen élmény ír népzene hallgatni Guinness-t kortyolgatva a Piros Pubban.

És vannak azok a titkok, amik jobb, ha ott maradnak Dublinban, a Félpénzes híd alatt egy kőbe vésvé. Ott, ahol a Liffey folyó egymás után hármat loccsan, pontosan annál a négylevelű lóherénél, amit a háromlábú Lucky kutyám úgy szeret szagolgatni. Ahol néha hallani lehet a tündérek és a manók lábainak csoszsanását, na, ott hagytam a fiatalságom egyik legszebb darabját. Egyszer talán visszamegyek érte.